

дальність за проведення занять, сприяє формуванню звичок організаторської роботи, закріпленню знань, мобілізації та концентрації вмінь та здібностей.

По-десяте, надзвичайно результативними та активізуючими для студентів є тренінгові технології пов'язані з формуванням політичних запитань по різних темах курсу (в нашій практиці вони носять індивідуальних характер), особливо плідно застосовуються при розгляді теми «Політика», «Політична влада», «Політичні еліти та лідерство».

Основою для розробки і застосування тренінгових технологій у політології є аналіз політичних проблем сучасності, постановка і розгляд у рамках теми семінару найактуальніших політичних подій, політичних суперечностей у реальній політиці, що виникають при обговоренні чи вирішенні тих чи тих суспільних проблем.

Все це розвиває у студентів самостійні політичні судження і творчий підхід до вивчення і аналізу питань теми семінару та лекції.

Співбесіди з студентами показують, що вони вважають такі заняття у плані підготовки і проведення цікавішими, але і складнішими, ніж семінари в традиційній формі. Більше активності проявляють політично підготовлені студенти (навколо них, як правило об'єднуються підгрупи). З певною байдужістю сприймають тренінгові технології ті, хто мало цікавиться політичним життям у країні і світі. Проте, якщо завчасно попередити про командну відповідальність у групі, активізуються, як правило, всі. Тренінгові технології сприяють організації своєрідної політичної практики студентів-економістів у сфері політичних відносин, формують громадянську позицію і активістську політичну культуру, підвищують професійний рівень і відповідальність молоді.

*Ільєнко А. В., асист.,
кафедра економіки праці та управління персоналом*

ВИКОРИСТАННЯ АКТИВНИХ НАВЧАЛЬНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У «МЕНЕДЖМЕНТІ ПЕРСОНАЛУ»

До активних навчальних технологій, що використовується у «Менеджменті персоналу», належать: міні-лекції, дискусії, рольові ігри, «мозкові штурми», тренінги, ділові ігри, дидактичні ігри, кейс-метод. Будь-яка навчальна технологія здійснюється у

чотири етапи: 1) планування; 2) підготовка і деталізація проекту; 3) реалізація проекту; 4) аналіз і модифікація.

На нашу думку, основними загальними вимогами до застосування активних навчальних технологій є: розробка ефективної системи мотивації студентів, підготовленість студентів до виконання завдання, наявність проблеми дослідження та її значущість, встановлення об'єктивних критеріїв оцінювання та наявність зворотного зв'язку «студент — викладач».

Міні-лекція є публічним виступом, що дозволяє подати матеріал у короткій лаконічній формі. Міні-лекція може містити монолог викладача або активний діалог з аудиторією. Однією із форм міні-лекції може бути презентація матеріалу студентом із застосуванням розроблених матеріалів у паперовому або електронному вигляді.

Дискусія є активною навчальною технологією, яка має широку сферу застосування. Вона передбачає активну участь у процесі обговорення та дозволяє успішніше приймати нові ідеї та рішення у ході конструктивного обговорення. Дискусія може мати різні форми: зібрання (група повідомляє про результати роботи та свої ідеї), регламентоване обговорення (всі виступи відбуваються через ведучого дискусії), вільний обмін думками з усіма членами групи, обособлені обговорення в групі або нерегламентовані обговорення. Дискусія може мати різні види: круглий стіл, форум, групове обговорення.

«Мозковий штурм» у ході колективної взаємодії дозволяє генерувати нові ідеї. Однією з умов ефективної реалізації цієї навчальної технології є відсутність критики та вільне висловлювання думок.

Щоб підвищити ефективність використання дискусій та «мозкового штурму», на нашу думку, необхідно ці навчальні технології застосовувати у поєднанні з міні-лекцією. Це дозволить студентам, які не володіють необхідними знаннями, отримати необхідну базову інформацію та мотивує до виконання завдання.

Дидактична гра — один із видів імітаційних ігор, що дозволяє розвинути пізнавальний інтерес студента та впорядкувати його знання з кількох тем. Різновидами є: розробка кросвордів, гра «Поле чудес», ігри-вікторини, економічні диктанти, ігри старт-фініш, тематичні диктанти, клуб кмітливих та винахідливих, гра «Що? Де? Коли?».

Технології, що вимагають багато часу для розробки та підготовки з боку викладача, є: рольова гра, кейс-метод, ділова гра та тренінг.

Кейс-метод або метод конкретних ситуацій дозволяє застосувати набуті теоретичні знання. Сутність кейс-методу полягає в умінні проаналізувати подану ситуацію, що сталася на конкретній фірмі, та розробити пропозиції без аналізу наслідків. Цей метод дозволяє студентам упорядкувати знання і факти, сформулювати власну думку, розробляти послідовну аргументацію власної думки та переносити емоційний стан героїв кейсу на себе.

На відміну від кейс-методу ділова гра дозволяє студентам відчувати себе у реальній ситуації, дозволить навчитись приймати рішення без страху зробити помилку. Ця технологія навчання передбачає: розгляд проблеми максимально наближеної до виробничих умов; розв'язання ситуації, що стосуються учасників гри; перевірка висунутих гіпотез, прийняття рішення, впровадження його в практику та прогноз наслідків; наявність зворотного зв'язку та перевірка очікувань від прогнозу.

Рольова гра покликана розвинути у студента не тільки фахові компетенції, а й комунікативні. Сутність рольової гри полягає у моделюванні учасниками поведінки за заданими правилами. Аналіз помилок рольової гри може здійснюватись як викладачем, так і сторонніми спостерігачами. Виявлені недоліки мають бути подані у коректній формі безвідносно до особистості. Рольові ігри дуже добре сприймаються студентами за наявності мотивації до навчання. Наприклад, ігри «Телефонне інтерв'ю», «Співбесіда у кадровому агентстві» чи «Співбесіда з роботодавцем» дозволяють виявити студентам свої особисті недоліки (фахові, комунікативні, психологічні) та напрямки подальшої роботи по їх усуненню.

Тренінг є найбільш трудомісткою і ефективною формою роботи як для викладачів, так і для студентів. Ця навчальна технологія покликана допомогти студенту засвоїти на практиці теоретичні знання із застосуванням різноманітних методів навчання. Тренінги носять міжпредметний характер і максимально наближують учасників до виробничої діяльності.

Основною умовою ефективного застосування активних технологій у «Менеджменті персоналу», на нашу думку, є моніторинг потреб і цінностей студентів щодо навчання та працевлаштування. Це можливо здійснити шляхом анкетування або усного опитування студентів на початку та в кінці навчального курсу. Анкета на початку навчального курсу має містити запитання за такими напрямками: важливість дисципліни для фахового спрямування; перелік компетенцій, які хоче розвинути студент у межах навчальної дисципліни; бажання студента працювати за фа-

хом; пропозиції щодо навчального процесу. Опитувальний лист після закінчення вивчення дисципліни повинен містити запитання щодо: якості, корисності та об'єму отриманих знань для студента й за фаховим спрямуванням; оцінки викладача; оцінки підготовки до занять студента; недоліків та пропозицій роботи в аудиторії.

Калина А. В., канд. екон. наук, доцент,
кафедра управління персоналом та економіки праці

ВДОСКОНАЛЕННЯ ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ НА ОСНОВІ УЗАГАЛЬНЕННЯ ДОСВІДУ ВИКЛАДАЧІВ РІЗНИХ КАФЕДР, ВРАХОВУЮЧИ ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ

В умовах сьогодення перед вищою школою постало складне питання стосовно підготовки фахівців у відповідальності до вимог часу. Сьогодні ми констатуємо зміну в усьому, з чим ми стикаємось: з відносинами між людьми, з відношенням до роботи, з відносинами до дітей, з відносинами між викладачами і студентами і т. д. Слід зазначити, що в сучасних умовах вимоги часу дуже високі й іноді жорсткі. Тому кожен у процесі своєї діяльності повинен не тільки знати на відмінно свою роботу, а й знати досвід колег.

Навчальний процес, як виробничий процес, тісно пов'язаний з дією багатьох складових. Фахівець, якого готує вища школа, повинен багато знати, вміти, аналізувати і навчитись приймати управлінські рішення. Тренінгові технології як засіб формування знансєвих та практичних компетенцій не можуть забезпечити виконання всіх умов формування фахівця, оскільки вони охоплюють не завжди весь комплекс питань компетенції майбутнього фахівця. Тому доцільно на кожному курсі залежно від того переліку дисциплін, з яким стикається студент на практичних заняттях, максимально враховувати хоча б основні елементи з блоку гуманітарних або фундаментальних дисциплін. Це, в свою чергу, накладає на викладача певну відповідальність і потребує ознайомлення з матеріалами цих дисциплін. Викладач повинен максимально ознайомитись з ними, знайти теми, які перекликаються або близькі до його дисципліни. Потім необхідно продумати, як використати ці матеріали в своїх розробках практичних занять. Крім того, викладачу необхідно з'ясувати, коли проходить те чи те практичне заняття з іншої дисципліни, яке він вважає за до-